

~~11-73~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.

11-73.

SIGNAT. 61515CCCXIII.

AD
SYLLOGISMUM
IN
**FORMA RESPON-
DENDI NECESSITAS**

Indultu benevolò
INCLYTÆ FACULTATIS PHILOSOPHICÆ
In Academia Lipsiensi

d. XX. Febr. Anno M, DCCVI.

ad examen revocata

PRÆSIDE
M. HERM. JOACHIMO

Bahn/

Grabov. Mecklenb. SS. Th. Cand,

Et

RESPONDENTE
PETROARNOLDO MERINGIO,

Tremonia Vestphalo,

Philof. & SS. Theol. Cult.

LIPSIAE,

Literis BRANDENBURGERIANIS.

VIRIS
SUMME PLURIMUMQUE REVERENDIS,
*Erudita pietate atq; Theologica prudentia, fidelique
Verbi divini Ministerio longe celeberrimis,*

DOMINO

ULR. ERNESTO

eimann/

Serenissimi Ducis Regentis Meckleburgici Consiliario
Ecclesiastico longe meritissimo, Superintendenti Dioeceseos
Sverinensis atque Parcunensis laboriosissimo,

Avunculo atq; Patrono suo optimo,

ut &

DOMINO

JULIO ERNESTO

ahn/

Serenissimi quoq; Ducis Regentis Mecklenburgici, Fride-
rici Wilhelmi, Concionatori aulico, ejusdemq; Confessiona-
rio vigilantissimo,

*Parenti suo charissimo, atq; filiali observantia ad cineres
usq; de venerando,*

Nec

Nec non
DOMINO
MART. Schumann/
Pastori Templi Cathedralis Sverinensis fidelissimo

DOMINO
GEORG. Westphal/
Ad Templum Cathedrale Sverinense Verbi Divini Mi-
nistro itidem meritissimo,
Fautoribus suis ingenuis,

& tandem
DOMINO
JULIO ERNESTO
Hahn/
Pastori Parcumensis Templi Georgiani vigi-
lantissimo,

FRATRI suo mellitissimo,

Haece Magisteriales primitias

Dicat atq; consecrat

AUTOR
M. HERM. JOACHIM Hahn.

VOS, VIRI SUMME PLURIMUM QVE
REVERENDI, tanquam Paterno atque Fra-
terno amore conjunctissimi versibus nonnullis
gratulatois publice licet è longinquo Magi-
sterialem meam promotionem ornastis; tan-
quam publicum itaque gratitudinis mea speci-
men hanc primitiarum Magisterialium dedicationem benevola
quæso! mente accipiatis. Juxta aureum B. D. Rcinhardi Ba-
ckii Commentarium in Psalmos, & in specie in Psalm. CV. vers.
4. B. Lutherus noster verba Davidica Psalm. XXVII. v. 8. occur-
rentia: Faciem meam, dixisti, requirite, ego faciem tuam,
Domine, requiro, illam igitur non avertes, vocavit Syllogis-
mum suum aureum. Major Propositio omni auro pretiosior
hec est: *Q.* faciem Dei querit, abs eo Deus istam non avertet.
In Minore subsumit David: Et ego faciem Domini quero. Er-
go exinde conclusionem format: *A* me Dominus faciem suam
non avertet. O aureum & cuncto auro cariorem Syllogismum!
Hic omnibus scitu est summe necessarius, præcipue vero fidelibus
Verbi divini Ministris. Hi ad illam a Spiritu S. ostensam for-
mam omnia diabolica Sophismata reducere & quam felicissime
ad eadem respondere possunt. Pectori itaque vestro digitus Dei,
Spiritus S., hunc aureum Syllogismum inscribat, quo in omnibus
vestris afflictionibus hoc divino robore gaudens argumentum a-

nimum vestrum depressum erigere possit: Faciem Domini querimus. Ergo eam a nobis minime avertet. Complebit potius promissum, Ministris suis his verbis datum: Querite, & invenietis, regate & vobis dabitur. Devotum hocce votum, ut gratæ mentis indicium VOS. VIRI SUMME PLURIMUMQUE REVERENDI, non contemnetis. Apud Marlium in Locis Communibus legitur, quod Filius ex Academia redux appositis in cæna tribus ovibus Patri voluerit ostentare ingenium hac argutia:

Unum, duo & tria sunt sex.

Tria ista ova sunt unum, duo & tria.

E. Tria ista ova sunt sex.

Pater vero festivo eludens nasutulum dixit: Ego duo ova & mater unum comedemus; reliqua tria tibi preparata sunt. Sed ego vobis in Alma hac Philyrea studiorum meorum levissime specimen exhibens, non ejusmodi tricas, sed potius earundem extricationem atque remotionem offero; insinuatque ardentissimas meas preces ad unum & tres ad trinunum scilicet Deum dirigens, velit vos e sex calamitatibus juxta clementissimam suam promissionem eripere, atque nullatenus concedere, ut in septima hereatis & pereatis. TIBI, PARENS VENERANDE, precipue sum atque manebis obstrictus, quod me non tantum a venera atate sacris studiis sancte consecraris, sed & optimam meam intentionem sum tibus necessariis, consiliis saluberrimis, atque precibus ardentissimis optime promoveris. Summo cum gaudio de Valerio Herbergero legi, quod Pater ipse hunc suum Filiolum primum ad aram deinde in scholam duxerit, & quod hic ejus Filius utilitatem paternæ devotionis copiose in se redundantem ita persenserit, ut ipse in sua Postilla Evangelica D. a. p. Epiph. hoc recensens letabundus addiderit: Gebet / ihr lieben armen Leute / was kan ein gläubiges Gebeth frommer Eltern für grosse Wunder thun? Quid enim Tuis de-

votis precibus, quas pro me in nomine Jesu ad Deum indefesse fundis, aliud intendis, imo actu efficis, quam ut me coram lato totius mundi altari sis, & exinde divinam studiis meis benedictionem concilies! Mirabiles sane effectus Paternarum precum diu cognovi, & adhuc experior. Me itaque ulterius, TU, VENERANDE PARENS, VOSQUE, VIRI SUMME PLURIMUMQUE REVERENDI, vestro favori, Vestrisque precibus commendatum habeatis, quo omnia mea dicta, facta & fata vestro omni atque voto respondeant. Nullo non tempore permanebo.

VIRI SUMME PLURIMUMQUE
REVERENDI,

Vestrorum Nominum

Ingenius atque indefessus Cultor

M. HERM. JOACHIMUS Sabini
SS. Theol. Cand.

PRÆFAMEN,

Philostratus in vita Apollonii Tyanei ostensus, quomodo hic primum Euxeni, Præceptoris sui arbitrio actus fuerit, postmodum tamen caput super illum longe extulerit, Lib. I, Cap. V. hæc altam mentem spirantia verba nobis reliquit: *Pythagora sententias ita (Euxenus, Apollonii junioris Præceptor) noverat, sicut aves ea, quæ ab hominibus edocentur. Salve enim, & bene tibi succedat, & Propitius tibi sit Jupiter, aliasque hujusmodi formulas aves precantur, neque, quid dicant, gnaræ, neq; bene hominibus cupientes, sed linguam certo modo componere edoctæ. Sicut autem aquilarum pulli longe discedunt, ubi ad volatum ab iis exercentur, postquam autem seipsos attollere possunt, ipsos etiam Parentes supervolant, præsertim quando gulosos sentiunt, ac nidoris gratia terra affixos. Sic Apollonius quoque puer adhuc Euxeno adharebat atque ipsius agebatur arbitrio, dicto ipsi audiens, cum vero ad sextum decimum pervenisset annum, ad Pythagoræ vitam impetu quodam ruit, alas ei ad id numine quodam faciente. Ita hæc recensemus e versione Excellentissimi Dn. L. Gottfr. OLEARII, Patroni atq; Præceptoris nostri singulariter amandi, cui quoque in noviter edendis Philostratorum Operibus uti & in aliis perutilibus laboribus felices successus aprecamur. Hæc autem, quæ e Philostrato ita adduxi, hodiernum ad permultos quoque applicari posse, qui ad eminentiorem in Philosophia gradum ascenderunt, quis non videt? Aristotelis sententias plerumque Præceptores teneræ ætati inculcant,*
illæ

illas vero ut maxime intricatas sola fere memoria quamvis
difficiliter tenent, donec rebus antea memoriae impressis ex-
actum admovent iudicium, Parentesque suos nimium secta-
rios multum superant. Et hoc quidem illis quam lubentissi-
me quis concedet, si modo in eo quoque Apollonio ef-
sent similes, ut erga Praeceptores suos meliora quoque non
edoctos mites atque misericordes sese praeberent. De A-
pollonio enim Philostratus loc. cit. pergit: *Veruntamen mi-
nime Euxenum amare desit, sed cum a Patre suburbanum obti-
nuisset, ubi horti amoenissimi erant, & fontes, tu, inquebat,
tuis moribus vive, ego Pythagoricis vivam.* Hac in re ab illo
plane non discedunt, qui, ac si Praeceptorum suorum honori-
ficam memoriam penitus deposuerint, placita ipsorum ut
pote nullatenus sibi placencia non tantum rejiciunt, sed &
convitiis ferme proscindunt. Numne & hic leges pietatis
transgressus fuerit VIR, alias iudicii acumine pollens, Domi-
nus Joachimus Langius, Verbi Divini Minister Berolinen-
sis, de hoc alii iudicium ferant. In gratiam eorum, qui per
solidam eruditionem ad veram sapientiam contendunt, edi-
dit is *Medicinam mentis*, qua praepostera philosophandi Me-
thodo ostensa atque rejecta, secundum sanioris Philosophiae
principia aegrae mentis sanatio ac sanatae rectus Usus perspicue
traditur. Accessit Appendix de *Necessariis & Supervacuis*.
Necessarium enim esse duxit, ad commendandam suam Philo-
sophiae reformationem in Appendicis parte priori Erasmi Ro-
terodami Paraclesin ad Christianae Philosophiae studium, Ge-
orgii Mackenzei Dissertationem de humanae ratiocinationis
imbecillitate, & Excerpta tandem e Johannis Combachii O-
ratione de Philosophiae impuritate Lectori suo ob oculos po-
nere. Ad *supervacua* doctrinam Syllogisticam & Ontologi-
cam retulit, innuens cognitionem Logicae atque Metaphysi-
cae vulgaris. Ita enim in praefatione mentem suam explicat:

B

Utra-

Utraque (Logicæ ac Métaphysicæ vulgaris cognitio) sicut supervacua, aut minus necessaria, sed tamen ab extantioribus ineptiis purgata, traderetur, esset tolerabilis. Verum sicut in eo censuram meretur, quod vulgarem Logicam & Metaphysicam licet suo modo emendatas atque purgatas tamen ad supervacua & minus necessaria retulerit, ita etiam sva vitæ cum comitate atque modestia conjunctæ & non immerito abs eo lib. cit. P. IV. §. 9. & 10. in communicatione Veri requisitæ oblitus, nimis rigidus in Logicæ vulgaris affectus fuit, non modo omnia fere cunctis Regulis annexa exempla ad contemptum istius Logicæ dirigens, sed & hujusmodi aculeati sermonis amaros flosculos hinc inde inspergens: Utinam Logici tandem agnoscerent ineptias suas! Ego sane, quod bona fide testor, in uno rustico nonnunquam plus deprehendi sapientiæ quam in omnibus, quotquot vidi aut legi, Logicis. p. 678. dialecticus, omnia Aristotelis excrementa sublegens est *γυρολόγος* Peripatericus. p. 684. O. Aristotelicus ineptit. Ergo & Titius, Sempronius, Julius p. 685. Imo pag. 696. in coacervatione plurium Propositionum Logicarum, quam Soritem vocant, acerbæ ejus voces contra Logicam Aristoteleam in hujusmodi Sorite sunt coacervatæ:

Diabolus decepit Protoplastos,
Decepti Protoplasti amiserunt Sapientiam.
Amisam Sapientiam insecuta est stultitia.
Stultitiam incrustavit Sophistica,
Sophistica est Philosophia spuria.
Philosophia spuria præcipue consistit in Dialectica &
Metaphysica Aristotelico-Scholastica.

Ergo Diabolus est causa, sed tamen remota, Dialecticæ & Metaphysicæ Aristotelico-Scholasticæ.

Sane Aristoteles in sua Logica Sophisticam non ita docuit, ut remedia atque responsiones contra argumenta Sophistica omni-

miserit. Et quanquam hæc omnia adhuc accuratius possint proponi, non tamen exinde stultitia Aristotelis, sed potius vis ingenii in ipso coagmentata conspici potest, dum præ aliis specimina subtilissimi iudicii hoc ipso edidit. Urinam modo Protoplasti Diabolicam fallaciam non Causæ ut Causæ evitassent, sicuti eam facillime detegere atque evitare poterant. Quæ etiam accurata circa hanc materiam erat *embusis* Magnifici Dn. D. Joh. CYPRIANI, jam Decani nostri spectatissimi, Patroni atque Promotoris Venerandi, cum mihi ex instructissima sua Bibliotheca hunc librum ad probandum & examinandum porrigeret. Aliam tamen puto adhuc esse rationem Scholasticorum, de quibus facilius largior, quod Diabolus eos a perspicuo Dei verbo ad tricosas super Aristotelem commentationes seduxerit. Quare Excellentissimus Dn. L. JOHANNES *Günther* Patronus atque Præceptor meus summe devenerandus, in Collegio suo Theol. Thetico-Antithetico MSC. eos recte cum balenis ejusmodi comparavit, quæ totam S. Petri naviculam subvertere valuissent, si modo iudicii sui acumen ad expositionem S. Codicis & dijudicationem dogmatum fidei applicassent, & nisi Diabolus ad obtundendam ingenii aciem illos ad res tantarum tricarum plenas seduxisset, more nautarum, qui Balenis furibundis istiusmodi orcas objiciunt, quibus in aqua ludant, atque furoris in navem alias effundendi obliviscantur. Ambabus igitur quoque concedo VIRO, laude sua non privando, quod multa imo fere pleraque in vulgari ipsius Logica & Metaphysica ad supervacanea & minus necessaria sint referenda. Possem id e Logica præsertim pluribus argumentis demonstrare, nisi chartæ atq; temporis maxime angustia id prohiberet. Alii itaque loco ac tempore prolixiorum hujus materiæ tractationem reservans, specimen aliquod brevissimum in hac Dissertatione tantum circa responsionem ad Syllogi-

num in forma (prout loqui consueverunt) sum editurus. Faxit modo Numen clementissimum, ut eventus ad rem nostram in optima forma respondeat.

S. I.

Cur in enodatione Verborum Titulo dissertationis comprehensorum pluribus Verbis commorarer, nullam fere video causam; quædam tamen de iis pro tulisse iuvabit. Vox *Syllogismus* Græca est, vi vocis nil aliud, quam collectionem innuens. Juxta communem sententiam Logica hanc denominationem ab Arithmeticis est mutuata. Sicuti scilicet hi in Additione solent ex certis numeris antea seorsim positis certam numerorum summam colligere, ita etiam Logici certo terminorum vel Enunciationum numero seorsim posito summam quasi exinde contrahunt, quæ vocatur Conclusio. Accurate itaque *Syllogismus* poterit definiri: *Est oratio, e certa aut probabili ratione certam aut probabilem sequelam connectens, ad confirmandam veritatem.* Et hæc quoque optime conciliari potest cum definitione Aristotelica, juxta quam Syllogismus est *Oratio, in qua positis quibusdam aliud quidam ab his, quæ posita sunt, sequitur ex necessitate, eo quod hæc sunt.* Nam & in definitione nostra certa atque probabilis ratio e terminis vel propositionibus quibusdam positis constat, atque ab his, quæ posita sunt, sequitur aliud quippiam, nempe certa aut probabilis sequela, idque ideo, eo quod ratio illa antea posita est. Adeoque facilius nostra definitio cum Aristotelica conformari poterit, quam quidem cum communi ista ad illustrationem obscuræ definitionis Aristotelica addita definitione, a Scapula quoque sub voce *Συλλογισμὸς* adducta: *Est oratio, in qua positis duabus Propositionibus, & certo modo atque figura dispositis, tertium aliquod (nimirum conclusio) veluti summa colligitur, propter ea, quæ posita sunt.* In hac enim ad Syllogismum expresse duæ Propositiones, Major scil. & Minor, ante Conclusionem positæ requiruntur, quod tamen non semper necessarium esse duco, quia etiam ex una propositione præmissa potest certa sequela connecti, v. g. O. peccatum est fugiendum. Ergo &

S. II. Di-

§. II.

Dicitur hic modus argumentandi alias *Euthymema*, & ad formas argumentandi imperfectas refertur. Hornejus in Compendio Dialectices pag. 181. de eo ita differit: *Euthymema imperfectus tantum Syllogismus est, nec peculiarem formam habet, sed vi Syllogismi concludit, in quem suppleta propositione, que deest, reducitur. Sic quare superbia fugienda sit, non constat, si id tantum dicas peccata esse fugienda, nec vel addas, vel subintelligas, etiam illam peccatum esse. Similiter non sufficit, dicere, eam esse fugiendam, quia peccatum sit, nisi id quoque vel expresse vel tacite supponas, omne peccatum fugiendum esse.* Verum sicut in eo Hornejus incaute processit, quod dilemma etiam inter Syllogismos imperfectos posuerit, cum juxta propriam ejus definitionem sit Syllogismus disjunctivus, hisque Syllogismis perfectis adjungatur, (quare etiam Excellentissimus DN. JOH. GORTZ, HART/Patronus atque Praceptor meus colendisimus in Colleg. suo Logico dilemma ad Syllogismos compositos ab irregularibus sive imperfectis distinctos retulit) ita quoque non poterit inde probare, quod Enthymema sit Syllogismus imperfectus, quia non habet peculiarem formam certa figura atque certis modis (quales ipse intendit) constantem. Sufficit enim quod ei maxime competat forma Syllogismi essentialis, in connexionione medii termini cum conclusione consistens. Hinc etiam Scholastici de isto argumentandi modo concedere debuerunt, eum certa ratione esse perfectissimum; dixerunt, *ναί' ἔξω* eum non esse perfectum, sed *ναί' ἔσω* eum omnibus aliis esse perfectiorem. Nec obstat, quod alia semper propositio adhuc subintelligatur. Nam si propterea Syllogismus quidam evaderet imperfectus, tunc etiam Syllogismos juxta ipsius opinionem perfectissimos possem jure imperfectiois arguere. V. g. Esset Syllogismus perfectus: O peccatum est fugiendum. O superbia est peccatum. Ergo O superbia est fugienda; competeret enim ei peculiaris forma, esset in prima figura atque in modo BARBARA. Sed tamen etiam in hoc Syllogismo subintelligitur aliqua propositio v. g. Non constat, omne peccatum esse fugiendum, nisi jam subintelligatur illa Propositio: Quicquid sana re-
 & confirmant, illud est

asserendum. Neque valet exceptio, illud jam tanquam certum præsupponi; simili enim modo tanquam certum præsuppositum in Euthymemate ab Hornejo allato possum assumere, superbiam esse peccatum. Et sicuti in his Syllogismis hæc atque similes subintellectæ Propositiones ad Pro-Syllogismos pertinent, ita etiam eò in Euthymematibus sunt referendæ. B. Stahlus in Tab. suis Metaphysicis de essentialiter perfecto agens, exempli loco addit: *Sic omnium figurarum Syllogismi dicuntur perfecti, Euthymema autem non perfectus, sed imperfectus Syllogismus est, quia ad essentialiam Syllogismi requiruntur due præmissæ, at Euthymema altera præmissarum desituitur.* Quali vero ad essentialiam Syllogismi tres præmissæ requirantur. Oppono hic Stahlus Hornejum, qui in Compend. dialect. p. 128. f. scribit: *Partes Syllogismi INTEGRACES (nam ipsa forma & materia partes ESSENTIALES sunt) aliæ sunt propinquæ, aliæ remotæ. Propinquæ sunt Propositiones seu Enunciationes, remotæ termini.* Quanquam & ab hoc dissentiam, dum addit: *Enunciationes ad Syllogismum omnem requiruntur tres: dua nempe præmissæ & tertia, Conclusio.* Conclusionem firmam ex una solida ratione adeoque & ex una præmissa propositione formare, quid quæso! prohibebit? Ipse B. Cornelius Martini, rigidus alias formæ Syllogisticæ defensor in Analyt. Log. p. 95. tandem fatetur: *Nec tamen, quando has dico (semper formaliter disputandum esse) ita intelligi velim, quasi omnes omnino Syllogismi omnibus suis partibus actu formari debeant, ut & Major & Minor & Conclusio discrete exprimantur. Non est hoc necessarium apud disputatores candidos. Si enim Euthymema ita se habeat, ut in Syllogismum bonum & constantem leviter transmutari possit, morositas quadam & importunitas non sit exigua, quasi a puero omnes etiam syllabas exigere.* Imo l. c. p. 183. scribit: *Nihil est probatio quæstionis aliud, quam Syllogismus, nisi enim omnem rationem & ratiocinationem ejuravimus, fateri debemus id ita esse.* Equibus proinde verbis recte B. Meisnerus in Quæst. vexatis Qv. l. §. 15. sequi judicat, *Euthymema esse verum & perfectum Syllogismum.* Hinc quoque Autor Art. cogit. P. III. C. 13. fatetur, hanc Methodum per Euthymema quoddam ratiocinandi *communissimam esse & præberimam neque esse opinandum, nihil ponderis in esse argumentis, cum tri-*

bis

bus Propositionibus non constant, eo, quo in Scholis solet, ordine dispositis. Tales Syllogismos esse & usitatissimos & maxime naturales, eaque praevalentia gaudere, quod quo a Scholarum genio alieniores, eo sint ceteris mortalibus acceptiores. Quod etiam statim ab init. Cap. XIV. repetit.

§. III.

Vera itaque Syllogismi natura brevissimis ostensa. jam erit perspicendum, quidnam per Syllogismi formam materiae contrahendam Logici communiter fere intellectum velint. Non enim hic de forma Syllogistica ex mea sententia agam, quippe quae plane coincidit cum mente Excellentissimi Dn. D. Gottl. Gerhardi FITH, Fautoris nostri plurimum colendi, quam in Arte cogitandi Cap. X. §. 1. hac de re nobis sequentibus verbis exposuit: Sic igitur omnium Syllogismorum formalis ratio in genuina medii termini & praedicati ac subiecti Conclusionis collatione consistit; quantum non deprehenderim, quod Vir Excellentissimus in antecedenti Cap. IX, de hac Syllogismi forma ex instituo egerit, atque sic perutilibus suis promissis steterit. Sed sufficiat jam breviter annotasse, quidnam Peripateticorum Logica de materia atque forma Syllogismi tradere consueverit. Audiamus B. Fridemannum Bechmannum, qui in Institutionibus suis Logicis ex Aristotele e jusque optimis tum Graecis tum Latinis Interpp. concinnatis p. 397. ad 402. ita de hisce disserit: In Syllogismo consideranda sunt duo: Alterum est materia, ex qua constat, alterum vero forma. Materia, ex qua constat Syllogismus est vel remota, vel proxima. Materia Syllogismi remota est, ex qua, non tamen immediate constat, cujusmodi materiae sunt termini. Materia Syllogismi proxima sunt propositiones seu orationes affirmantes vel negantes aliquid de aliquo. Forma autem Syllogismi est ipsa figura & modus. Figura Syllogismi est nihil aliud, quam certa medii termini cum extremis in ratione subiecti & praedicati dispositio. Modus vero est definita propositionum in quantitate & qualitate habendo in certa figura. Sicut igitur materia Syllogismi sunt termini & propositiones; ita forma ejus est ipsa dispositio terminorum & propositionum, quae figura & modus appellatur. Et licet ab eo dissentire videantur isti, qui cum Conrado Hornejo in Compendi. dialect. p. 129. consequentiam Syllogisticam ex hac terminorum & propositionum dispositione resultantem pro forma Syllogismi vendi-

tant,

tant, tamen in re tandem conveniant. Quare etiam B. Bechmannus l. c non tam operosè hanc Horneji sententiam refutare debuisset, sed facili negotio conciliationem quandam invenire & utrumque tanquam formam Syllogismi retinere potuisset, simili fere ratione, qua ipsi Domini Jenenses & inter eos B. Bajerns in Compend, Theol. posit. P. III. C. IV. de Justificat. §. V. ad formam totius justificatorii & judicarii processus imputationem justitiæ Christi & non-imputationem peccatorum referunt, licet unum ab altero præsupponatur aut includatur.

§. IV.

Ut autem eo clarius innotescat, quid per hanc formam, Figuram scilicet & Modum, hi Logici intelligant, sequentia adhuc erunt notanda. Etsi alias Peripateticorum vox in vulgus quoque nota sit: Formam viventis picti dicesse figuram; tamen hic ad ipsam Syllogismi formam figuram referunt, & circa figuras hæc certos eosque varios Modos pingunt. Figuras plerumque numerant tres, licet alii quartam quoque adjiciant, quam tamen Clarissimus Weisius in Logica p. m. 68. pro supervacua habet. Et de his vulgares extant versiculi:

Prima prius subjicit medium, post prædicat ipsum,

Alterâ bis dicit, Tertiâ bis subjicit;

Cuius figuræ certos Modos assignant, quos certis quibusdâ vocibus a se invicem distingvere assolent Versus nota de iis sequentes:

Barbara. Celarent, Primæ darii Ferioque,

Cesare, Camestres, Fesfino, Baroco, Secunda.

Tertiâ grande sonans, edit Darapti, Felapton,

Adjungens Disamis. Datifi, Bocardo, Ferison;

ut reliquos Modos nunc taceam.

Quomodo hæc singula tribus literis constantia vocabula tribus Syllogismi enunciationibus respondeant, & quomodo vocales A. E. I, & O, propositionum quantitatem & qualitatem significant, juxta assertum illud Scholasticorum:

Afferit A. negat E. sed universaliter ambo,

Afferit I. negat O. sed particulariter ambo,

Id lege in Bechmanni Institutionibus Logicis p. 417. Nos modum tenere debemus in recensendis atque deducendis illis Figuris & Modis. Properamus tantum ad scopum nostrum, juxta quem non

non jam disputabimus de eo, an certas Syllogismorum figuras certosque earum Modos constituere liceat? sed, An necessarium sit, ad eadem magna cum cura atque opera respicere, quando ad argumenta adversariorum responsa dare nobis incumbit? - Et, *An sit ita necessarium, ut sine illo respectu ad formam habito adversario vitias saepe manus dare cogamur?*

§. V.

Pro affirmativa tanquam pro aris & focis pugnarunt Scholastici, quippe qui formam syllogisticam quasi pro eruditi hominis forma informante habuerunt. Secuti eos non tantum cum Calvinianis & Socinianis Pontificii Doctores fere omnes, sed & plurimi Nostratum Theologorum, & Philosophorum quanquam plane alia intentione istum disputandi modum asservarunt, non scilicet, ut fraudis disputatoriae esset receptaculum, atque re ipsa amissa de verbis controversia fieret, sed ut eo felicius hi adversarii latebras quaerentes e latibus suis protraherentur. Et horum in primis placita (pace tamen tantorum Virorum) sub examen revocare nobis animus est. B. Bechmannus non tantum utile, sed & summe necessarium existimavit, ad argumenta adversariorum in forma respondere. Ita enim in praefatione aurei sui libri, quem de Theologia polemica conscripsit, hac de re differit: *Primo adversariorum argumenta accurate ponderentur in forma, hac enim neglecta saepius frustra ad materiam respondetur. E. g. Si Socinianus, Christi divinitatem impugnaturus, hoc argumento insurgat: Verus Deus est Pater. Christus non est Pater. Ergo Christus non est verus Deus. Orthodoxus quid respondebit? Majorem & Minorem videt infallibiles esse veritatis. Manus igitur hosti dare cogitur, nisi de forma, quae vitiosa est, sollicitus sit. Quid Sociniano orthodoxus respondebit, Filii Dei satisfactionem pro nobis praestitam impugnanti, si ita argumentetur: Natura divina non est pro nobis mortua. Natura divina est ipse Filius Dei. Ergo ipse Filius Dei non est pro nobis mortuus. Quid, inquam, reponetur adversario, nisi vitium in forma ostensum fuerit? quod enim materiam attinet, utraque praemissarum sua luce radiat.*

§. VI.

Cornelius Martini tela adversus hunc formae Syllogisticae neglect-

C

gle-

glectum acuit, dum in sua Analyfi Logica Cap. III. contra Virum
quendam haut infimæ fortis ita abjecte & rigide agit: Præter er-
rorem in forma, quem hic profecto nimis absurde committit, (existima-
rat enim, Propositionem quandam esse negativam, cum tamen
juxta Martinianam mentem pro infinita fuisset habenda) etiam a-
lium addit, quod velit mala forma neglecta nihilominus respondere ad ma-
teriam. At tu hoc instar viperæ & serpentis vitæ. Nihil enim sit periculosius,
quam velle ad materiam respondere neglecta forma, quando illa est vitio-
sa. Nam aut negare te oportet ea, quæ neganda non sunt, aut distinguere,
quæ distinctionem non admittunt. E. g. Ut amur eadem forma Syllogistica,
id est, Syllogismo infinito, sed in materia Philosophica, eideuti, atq; con-
stituere tibi talem Syllogismum: Qui non est animal, non est homo.
Lapis non est animal. E. Lapis non est homo. Profecto Syllogismum
concedere vitiosa forma, id certe nimis est solidum; negare autem negle-
cta forma, multo est solidius. Nam certe Major & Minor sunt verissima,
sicuti quoque conclusio: & tamen Vir bonus hic tibi formam concedet.
Quid igitur de Syllogismo toto tandem decerneret? Pone enim talem esse,
qualem is arbitratur, ex puris negantibus, & neglige, si Vir es, formam, re-
sponde autem ad materiam, absurdissimus eris disputator & risum debebis
vel ipsis infinitibus. Ponamus autem Syllogismum, qui revera ex puris ne-
gantibus constituatur, quid ille respondebit? E. g. Nulla Arbor est ani-
mal. Nullus homo est arbor. E. N. homo est animal. Conclusio cer-
te falsissima est. Omnes enim homines sunt animalia. Sed quid ager ille
Examinator & Resolutor? an respondebit, quod supra? responderetur,
ajebat, ex puris negativis procedit argumentatio, eamque ob cau-
sam non cohæret: sed ista valeant &c. Valcant sane. Quo igitur se
desectet? nam formam suo adversario condonavit. Nisi igitur conclusio-
nem negare velit, videlicet ad materiam ei respondendum est: ad quam
aliter non respondeatur, quam aut negando, aut distinguendo, nec enim ali-
ud est, quod in materia facere possit; si quidem ad illam sit respondendum.
Quid autem quæso in Majori hac aut negabit, aut, ut ex parte neget, distin-
guere poterit? Syllogismus ita se habet: Nulla arbor est animal. N. ho-
mo est arbor. E. N. homo est animal. Quæ prius loco ponitur Pro-
positio, est Major, quam si impugnare velit liberalis aliquis, qui totam for-
mam hic prodegerit, ad materiam autem respondere velit, & suæ mendici-
tati consulere, quid, inquam respondebit? Nonne vera hæc est: Nullam
arbo

arborem esse animal? *Quam hic distinctionem inveniet? Neg. enim ulla circumstantia facere potest, ut arbor sit animal, nullus hoc respectus im- petrabit. Quare nec distinctione ulla, multo minus in sciatione aut nega- tione in Majorem pugnare potest. Stat illa suo recte talo, innititur solido fundamento. Neg. enim est arbor, neg. unquam esse potest animal. Quare illi ad Minorem, Majore immota, debellandam, copia advocanda sunt. Sed adamantino etiam illa fundamento innixa omnes insultus spernit. Dicit, nullum hominem esse arborem, idque tam vere dicit, ut auctoritatem tuea- tur contra omnes respectus. Nullo enim modo fieri potest, nullo, inquam, modo, qui quidem ab homine excogitari possit, ut efficiatur, aliquem homi- nem aliquam ratione esse arborem. Quare invicta est materia. Cum au- tem forma dimissa sit, & nostro Disputatori evolarit e manibus, jam con- cedere & largiri coetur, nullum hominem esse animal. Atq; adeo magna pars nostri per hunc Disputatorem nobis perierit. Et tamen tolerabilia sine hac in talibus Syllogismis, qui materia constant evidenti, id est, istiusmodi, in quibus tam Major, quam Minor ita sunt certa, ut Disputatoris insciti- am facile offendant. Quid autem fiet de illis, de quorum materia non li- quet? E. g. Si quis talem proponat: Nulla Opera salvant. N. fides est opus. E. N. fides salvat. Et quem alias memini me proponere: Pa- ter est Deus. Filius est Deus. E. Filius est Pater. Falsissime sunt conclusiones, ex præmissis tamen deductæ veris, quas quidem Ecclesia no- stra veras agnoscat. Negligat mihi hic quis formam, & si Vir est, respon- deat. Cum placuerit Cornelio nostro de re sane levissima tantis verborum lenociniis agere, integra ista verborum plaustra Le- ctori ingenuo ad conspiciendum præbere volui, quo eo clarius pateat, quam necessarium hic Vir duxerit, in responsione ad argu- menta adversariorum formam Syllogisticam observare.*

§. VII.

Addit tamen & his aliquid B. D. Joh. Adamus Scherzerus, tunc Philosophiæ Magister, dum in aurifodina distinctionum p. 9. adductis quibusdam Cornelii Martini verbis, ita scribere pergit: *Addo ego, aliquando impossibile esse, ut ad materiam possumus respondere, quando forma est vitiosa v. g.*

Quicquid S. Scriptura dicit, verum est.

Canis Tobia movet caudam.

E. Pontifex est infallibile caput Ecclesiæ.

*Ut frustra sit ille, qui dicit: non semper esse formaliter disputandum,
vel qui dicentem defendit.*

§. IIX.

Licet autem inter Viros, judicio pollentes, locum mihi nullatenus arrogem, tamen existimarem, facillimo negotio ad omnia hujusmodi dubia accurate & solide responderi posse, si vel maxime forma penitus negligatur. Ita enim in responsione ad qualvis Objectiones procedere soleo: Quando una præmissarum, aut Major, aut Minor, falsitate laborat, tunc eam nego, atque probationem ejusdem desidero. Sin vero e præmissis veris falsa est educta Conclusio, tunc nego Consequentiam & connexionem medii termini sive rationis cum Conclusionem, vel respondeo per instantiam, distingvo & limito. Hoc ipso quam felicissime adversarium confundere atque convincere valeo, si vel maxime mihi nec Figura quædam, nec Modus aliquis in mentem venerit. Neque Martinianus quidam putet, nos absurde eo modo conclusionem velle negare, quando ad Conclusionem falsam e veris præmissis deductionem negando respondemus. Nam inciamur tantum connexionem medii termini sive rationis cum conclusionem, Hoc ut eo melius intelligatur, notandum est, *Conclusionem* dupliciter sumi posse (a) pro ultima propositione Syllogismi, constante e subiecto, Prædicato & Copula, hoc modo nullatenus ea est neganda, si veræ adsunt præmissæ; (b) sumi potest simul pro respectu ac connexionem illa, quam ista propositio vi particulae *Ergo* cum antecedentibus præmissis habet. In hoc respectu etiam præmissæ aliquid de Conclusionem participant, unde quoque particula *Ergo* a recentioribus ipsi Minori statim subicitur, non autem Conclusionem sive ultimæ Propositionem præponitur. Quare etiam hac ratione omnino Conclusio sive potius vis & connexio Conclusionem negari potest. E. g. absurdum esset, si in responsione ad argumentum supra allatum: *Verus Deus est Pater. Et Christus non est verus Deus*; ita procedere vellem, ut dicerem: Major est vera, Minorem etiam concedo, sed nego hoc, quod Christus non sit verus Deus. Ita autem optime possem respondere; Licet concedam, Verum Deum esse Patrem, quamvis quoque largiar Filium non esse Patrem, tamen nego, quod NB. exinde sequatur, Christum non esse

ve-

verum Deum. Si enim mihi licitum est, v. g. in hoc Syllogismo conditionali: *Si Christus non est Pater, sequitur, quod non sit verus Deus*, petere probationem connexionis, cur non etiam hic eandem expetere licebit, quando dicitur: Christus non est Pater E. non est verus DEus. Illustremus hoc alio exemplo. Sicuti v. g. in Syllogismo conditionali:

Si tu vivis, sequitur, quod sis lepus,

Licitum est, petere probationem connexionis, cur non etiam istud licebit in hoc Syllogismo:

O lepus vivit. Tu vivis. E. tu es lepus.

Dico: Dux præmissæ sunt veræ, nego autem connexionem mediæ termini cum conclusione. Non sequitur: Tu vivis, Ergo tu es lepus. Si in Majore Propositione velis hoc exinde probare: Quia lepus vivit, tunc etiam limito: Si NB. solus lepus vivit, sequitur, quod tu, si vivis, etiam sis lepus. Sic autem nego deinde Minorem Propositionem. Imo quia plerumque ejusmodi Sophismata ad decipiendum incantum Respondentem afferuntur, hinc optime tuo officio hic fungetur, si ad istiusmodi argumentationes argutas & Opponentem aliquantum acuentes Instantias attulerit. E. g. Si aliquis objiceret illud Sophisma, quod Cornelius Martini lib. cit. in exemplum vitiosæ formæ adduxit:

Præ foribus nemo recte canit, nisi qui habeat linguam.

Sed equus habet linguam.

E. equus præ foribus recte canit.

Negarem Consequentiam: Si equus habet linguam, sequitur, quod equus præ foribus recte canat. Possem enim similem in modum concludere:

In Collegio Disputatorio nemo Opponentium articulate ore suo objectiones profert, nisi qui habeat linguam.

Sed equus habet linguam.

E. Equus in collegio disputatorio articulate ore suo objectiones profert.

Si etiam hoc ad vexandum Respondentem concederet Opponens, tunc jocosas & aculeatas suas Responsiones ille quoque deberet continuare, & v. g. dicere: Frequentet itaque Dn. Opponens equilia, atque in iis objectiones equorum assumat & ad eas-

dem respondeat. Sic si aliquis argumentaretur: Q. peccator est damnatus. Moses fuit peccator. E. Moses fuit damnatus. Ego negarem consequentiam: Si Moses fuit peccator, E. fuit damnatus; darem quoque instantiam: A. tu es peccator. E. tu es damnatus. Si regeret Opponens: Quid si hæc quoque concederem? tunc possem forte his verbis eum dimittere: Cum desperabundo mihi amplius nulla res sit: foret hæc pugna desperata. Non sane hoc levis momenti monitum addidissim, nisi aliquoties ejus utilitatem ipsa praxis mihi monstrasset.

§. IX.

Sed a jocosis ad res serias nos convertamus, & tentemus, utrum istas in præcedenti §. traditas regulas etiam ad argumenta a B. Bechmanno & Cornelio Martini & B. Scherzero allata applicare & forma penitus neglecta ad eadem tamen sufficientes responsiones dare queamus. Hoc tamen præmonendum esse censeo, quod Viris hisce summis concedam, ad materiam in ejusmodi argumentis (qualia ab ipsis fuerunt adducta) juxta ipsorum inentionem non posse responderi, siquidem omnes præmissæ (has autem per materiam intelligunt) in iis, sunt verissimæ. Sed hoc tamen licebit mihi negare atque pernegare, quod nihil adversario reponi possit, nisi vitium in forma ostensum fuerit. Per responsionem vero ad formam ipsi nihil aliud intelligunt, quam respectum illum, quem ad Figuras earumque Modos, item ad Regulas illas Syllogismorum generales & speciales semper in responsionibus habendum esse, existimant. Sic ipse B. Bechmann. in Instit. Logic. p. 431. collectionem illam: Deus est Pater, Filius est DEUS E. Filius est Pater in forma ideo vitiosam esse asserit, quia primæ figuræ regula per istam læditur, juxta quam Major universalis esse debet. Idem sine dubio judicium tulisset de isto Syllogismo, quem supra ex eò adduximus: *Verus Deus est Pater. Christus non est Pater. E. Christus non est verus Deus*; quia etiam in secunda figura Major ita debet esse comparata, ut ei signum universale præfigi possit. Quare etiam in toto Tractatu Logicò, quem de modò solvendi sophismata conscripsit, hunc modum tenaciter observavit, quod & a Cornelio Martini factum esse ocularis inspectio demonstrat, Et hoc quoque

que B. Scherzerus lib. cit. Cap. I. §. 7. per formam intellexit, cetera expressa ejus verba confirmant. Atque id quoque præmittere i-
deo necessarium esse duxi, ne aliquis in hanc prolaberetur opini-
nem, quod nostræ responsiones cum his respondendi modis tan-
dem coincident.

§. X.

Contrarium jam patebit ex iis, quæ sequuntur. Ad Argu-
mentum primum allatum ego responderem negando connexio-
nem Medii termini cum conclusione, sive negando hanc conse-
quentiam: Christus non est Pater, Ergo non est verus Deus.
Si ista exinde probaretur: Quia Pater est verus Deus; tunc ar-
gumentum formarem: Si Pater est verus DEUS, sequitur, quod,
si Christus non est Pater, ipse non sit verus DEUS; & deinde li-
mitarem: Si *solus* Pater in oppositione ad Filium est verus DEUS,
sequitur &c. Sic autem deinde Minorem inficiarer. Ita in al-
tero quoque argumento negarem hanc consequentiam: Si na-
tura divina est ipse Filius Dei, sequitur, quod Filius DEI non sit
pro nobis mortuus. Probaret dissentiens hoc exinde, quia na-
tura divina pro nobis non est mortua. Struerem argumentum:
Si natura divina pro nobis non est mortua, sequitur, quod Filius
DEI, qui est natura divina, non sit pro nobis mortuus; &
denique limitarem: Si *neque ipsa natura divina, neque is, qui habet
naturam divinam* est pro nobis mortuus, sequitur, quod Filius
DEI non sit pro nobis mortuus. Sic autem nego Minorem, nam
licet ipsa natura divina non sit pro nobis mortua; tamen is, qui
habet naturam divinam est pro nobis mortuus, & is est Filius
DEI, de quo Act. XX. dicitur, quod Deus sanguine suo Eccle-
siam sibi acquisiverit. Quod sophisma e B. Scherzero allatum
concernit, in eo quivis videt, quod hæc nullatenus connectant:
Canis Tobia movit caudam. Ergo Papa est caput Ecclesiæ. A
cauda ad caput quæ consequentia?

§. XI.

Eadem plane ratione possem facillimò negotio ad reli-
qua omnia Sophismata respondere, sed ut brevitati studeam,
arguentis quibusdam evincere conabor, quod præstet, ita sta-
tim ad rem ipsam neglecta formare respondere. Nam licet hæc ratio-
nes

nes forsitan sparsim apud alios inveniuntur, tamen in una quadam serie illas ex instituto deductas non deprehendi. Jenensis Academiae lumen, Joh. Franciscus Buddeus, in Elementis Philosoph. instrumentalis P. I. §. 48. & 49. scribit: *Trium terminorum certam dispositionem alias FIGURAM vocant: Dispositionem autem propositionum, secundum earum universalitatem & particularitatem MODUM. Figuras tantum tres nonnulli esse posse contendunt: quartam alii addunt, regulam insuper certis quamlibet figuram circumscribentes, quasi non observentur, vitiosam inde evadere ratiocinationem, autumant. At non opus esse tot ambagibus, alii jam pridem observarunt. Si conclusio recte consideretur, si deinde consideretur medius terminus, & expendatur ejus cum terminis conclusionis collatio, an hac rite instituta sit, facile res expediti potest.* Sed nullam fere hujus rei rationem addit & exponit. Imo quasi adhuc fluctuat; & in dubio relinquit, num hæc optima & solidissima methodus in confringendis adversariorum Sophisticationibus sit; dum §. 50. pergit: *Nec displicet mihi illorum Methodus, qui ita procedunt: In omni Syllogismo unam præmissarum continere conclusionem dicunt, idque demonstratur, adhiberi alteram propositionem, quam applicativam vocant, sicut priorem continentem appellant.*

§. XII.

Est illa methodus Auctoris illius, qui subtili sane judicio Artem cogitandi conscripsit, & quam merito Dn D Buddeus erudita sua præfatione ornavit. Sed putarem, illam quoque adhuc magis ad formam Syllogismi externam & ad positum atque dispositionem verborum, quam ad formam ejus internam nempe ipsarum rerum connexionem respicere. V. g. assumamus argumentum illud, quod l. c. p. 210. allatum est;

Officium Christiani est, eos non laudare, qui peccant,

Qui duello decernunt; peccant.

E. Officium Christiani est, eos non laudare, qui duello decernunt.

Inutiliter ego (inquit Auctor ille judiciosissimus) operam perderem, si ad quam figuram modumve reduci possit hic Syllogismus, operose disquirerem. Satis est animadvertere, conclusionem in altera Præmissarum consistere, idque demonstrari ab altera. Hoc autem protinus patet: Nihil enim

*vim Major differt a conclusione, nisi quod Major habeat, EOS QVI
 PECCANT; conclusio vero EOS, QVI DUELLO DECERNUNT.
 Jam vero illa Propositia, in qua habetur, II, QVI PECCANT, il-
 lam aliam continebit, in qua est, QVI DUELLO DECERNUNT,
 modo PECCARE in se detineat DUELLO DECERNERE. Ex sen-
 su vero manifestum est, illam terminum, QVI PECCANT, sumi uni-
 versaliter, hoc est, intelligi de iis omnibus, qui quocunque modo peccant.
 Atq; adeo Minor hec, QVI DUELLO DECERNUNT, PEC-
 CANT; cum ostendat, DUELLO DECERNERE, contineri sub
 alio termino PECCARE eadem offendit, primam Propositionem con-
 tinere conclusionem. Sed cum juxta ipsam Autoris confessionem ex
 sensu manifestum sit, terminum, qui peccant, sumi universaliter,
 cur non etiam ex sensu statim constare poterit, eos non esse lau-
 dandos, qui duello decernunt, & quidem ideo, quia peccant?
 Facilius sane ex ipsarum rerum connexionem hac de re judicari
 poterit.*

§. XIII.

*Verum, cum ego non tam de formatione bonorum Syllogismo-
 rum, quam de everfione vitiosarum argumentationum differere
 instituerim, hinc quoque breviter videamus, num facilius juxta
 nostram quam juxta Autoris Methodum possimus respondere.
 L. c. p. 218. pergit: Ope etiam hujus principii facili negotio potest de-
 tegi fallacia hujus vulgaris Sophismatis:*

Qui dicit, te esse animal, dicit verum.

Sed qui dicit, te esse anserem, dicit te esse animal.

E. Qui te dicit esse anserem, dicit verum.

*Respondere namq; sufficit, neutram premissarum continere conclusionem. Nam si
 Major etiam contineret, (cum Major in hoc solum differet a conclusione, quod
 in illi ANIMAL, in hac ANSER, contineatur) oportet animal continere
 ANSEREM. Sed animal in Majori sinitur particulariter, quia est predi-
 catum hujus Propositionis affirmativa incidentis, TU ES ANIMAL; ac pro-
 inde ANSEREM, continere potest, nisi in comprehensione; hinc ut quid pro-
 baret, ANIMAL in Minore deberet sumi universaliter, ita ut ANSER
 affirmaretur de OMNI ANIMALI, quod tamen nec fit nec fieri potest,
 cum animal etiam sumatur particulariter in Minori: Quandoquidem
 tam hic, quam in Majori fit predicatum hujus Propositionis affirmativa*

D

imi-

incidentis TUI ES ANIMAL. Hinc etiam peti potest solutio Sophismatis, quod B. Augustinus refert :

Non es, quod ego sum.

Ego sum homo. Ergo

Tu non es homo.

Hujus vitium patet ex figurarum regulis, nam est in prima figura & propositio prima (que hic est Minor) est negativa. Sed respondere satis erit, conclusionem non contineri in prima Propositione, neque altera hac scilicet EGO SUM HOMO, probat illam contineri. Nam cum conclusio sit negativa: vox, HOMO, sumitur universaliter, ac perinde contineri non potest in hoc termino, ID QUOD EGO SUM, nam qui sic argumentatur, non est ONNIS HOMO sed solum ALIQUIS HOMO: ut patet ex eo, quod in Propositione applicativa tantum dicit, EGO SUM HOMO: ubi vox HOMO particulari significationi alligatur; quia est: predicatum propositionis affirmativa, jam vero universale non continetur in particulari. Subtiliter sane hæc sunt excogitata, sed unicuique patebit, quod juxta nostras regulas facilius & clarius possit responderi. Primum argumentum statim limitarem h. m. Qui dicit te esse animal rationale, is dicit verum. Sed qui dicit, te esse asnerem, dicit, te esse animal rationale, negarem Minorem. In altero Sophismate, cum non commode statim limitatio in Majore addi possit, negarem connexionem: Si ego sum homo; sequitur, quod tu non sis homo, darem instantiam: Si ego sum Studiosus, sequitur, quod Tu non sis Studiosus. Et si ulterius connexionem hæc probaret: Si tu non es, quod ego sum, sequitur, quod, si ego sum homo, tu non sis homo, statim responderem limitando: Si tu non es, neque in specie, neque in individuo, quod ego sum; sequitur &c. Sic autem nego Minorem propositionem, nam licet non sim in individuo, hic vel ille homo, qui tu es, tamen sum in specie sub animali comprehensa homo, quia prout tu gaudeo corpore organico & anima rationali. Hoc ipso omnis lis de verbis eorumque positu plane expirat, atque ad ipsarum rerum discussionem deducimur.

§. XIV.

Et hæc est primaratio: Quia per hujusmodi responsiones solida promovetur scientia, dum relictis vocum & phrasum dispositionibus ad con-

connexionem ipsarum rerum deferimur. Vidit illud & accurate an-
notavit Excell. Dn. D. Titius, idum in laudata sua arte cogitandi
CAP. X. §. VI. VII. & VII. hæcce ex solidæ Scientiæ flagranti a-
more nobis seripto tradidit: Non opus esse, istis figuris & modis ad
judicandam Syllogismorum bonitatem, ex monico §. III. jam intelligi por-
est. Ibi enim dixerat, quod illæ figuræ tantum sint accidentales,
atque quod ab iis vis concludendi non dependeat. Quomodo ta-
men sine iis bonitas laudata intelligi queat, id forte non adeo liquidum est.
Voluit hac de re monita nonnulla suggerere Aut. art. cog. P. III. C. XI &
XII. (quo etiam ea pertinet, quæ in antecedenti §. ex eo sunt ad-
ducta) sed quæ nobis longius petita & obscuriora videntur, quam ut ani-
imum dubium valde instruere queant. Non diu hic que renda sunt reme-
dia: Obseruetur forma essentialis seu figura communis, ac de veritate Syl-
logismi recte judicabitur. Applicatio autem hujus moniti non est difficilis,
nam primo respiciendum ad conclusionem, deinde ad medium terminum,
quo factio etiam judicari potest, an ejus & terminorum conclusionis collatio
in præmissis recte sit instituta, nec ne. Imo satius est, Tirones ablegare ad
formam essentialem, quam figuram accidentalem in eaq, contentos modos,
nam illo respectu ultimam rationem, cur Syllogismus verus aut falsus sit,
simul addiscunt, cum hoc posteriori causam nullam audiant, ut facile li-
queat, fulgares illas Figuras & Modos ad superficialiam doctrinam perti-
nere. Res clara est, & ulteriori probatione haut indiget.

§. XV.

Pedem igitur promoveo ad alteram rationem, huic su-
 perstructam: *Quia per hunc respondendi modum ad verfarium meum*
nullatenus convincere possim, & dum disputatione mea controversias re-
movere intendo, istas potius adaugeo. Quæso enim! Si rigidum ali-
quem ad verfarium acciperem, isque mihi proponeret hoc So-
phisina: Q. Lapsus est damnatus. A. Petrus est lapsus, E. Petrus
est damnatus; & ego responderem ad formam, dicendo: A Mi-
nore particulari in prima figura nihil sequitur; tunc ille posset hæc
nota abuti, quam ipse Bechmannus in Institutionibus suis Logi-
cis p. 432. huic Regulæ apposuit, quod scil. ea intelligenda sit de
modis primæ figuræ directis, cum vero indirecte concluditur in
 FRIEESMO, Majorem esse particularem. Id enim e Bechmanno
 l. c. p. 411, sq. annotandum, quod præter supra adductos quatuor

modos directos in prima figura dentur duo indirecti. FAPESMO & FRISESMO. In Fapesimo Major est universalis; Minor universalis negans. In FRISESMO Major particulariter affirmat; Minor vero universalis negans est. Exemplum modi FAPESMO Bechmannus hoc adducit: O. homo est animal. N. Brutum est homo. E. Q. animal non est brutum. Exemplum modi FRISESMO hoc affert: Q. homo est animal. N. brutum est homo. E. Q. animal non est brutum. Imo hisce duobus modis indirectis tres alios addiderunt, BARALIPTON, CELANTES, DABITIS. Auctor quidam Logicæ Ramificæ omnibus figuris 24. modos assignat, & in prima quidem præter illos, quos ex Aristotele didicerat, habet quintam formulam, sive Modum CADENTES, sextam commode vocat NARRARI, septimam BIGAMIS, octavam ORANDO; licet itaque argumentum ab adversario allatum non sit in modo BARBARA; tamen erit vel in BIGAMIS, vel in alio quodam. Et si deinde Respondens illa accurate menti suæ impressit, quæ contra hos modos Cornelius Martini l.c. Cap. VII. attulit, lis erit de formaliter tricosis quæstionibus & a materia substrata sive re ipsa disputantes abducentur. Quod etiam Theologinostrates in Colloquio Ratisbonensi præcavere voluerunt, dum re sponsum ad formam Tannerianam neglexerunt atque floccipenderunt, licet hic coccyfinum suum aliquoties repetierit: Ad formam. Ad formam. Quædere illustre & fide dignum testimonium inferius suppeditabo. Legat modo aliquis B. Bechmanni Institutiones Logicas, & videbit, quod omnes Regula, ad formam syllogisticam spectantes, tam generales, quam speciales, ita sint circumscriptæ & limitatæ, ut vario modo subdolos quidam adversarius elabendi rimam quærere & invenire possit.

§. XVI

Tentemus istud vel in sola ista regula, juxta quam Minor primæ figuræ semper debet esse affirmans, Nota Ina a B. Bechmanno loc. cit. pag. 432. huic Regulæ subiecta hæc est: *Regula hæc intelligenda de illa propositione, quæ vere Minor est in prima figura, hæc vi hujus regule non debet esse negans. Cum ergo interdum contingit, ut loco vere Minoris ponatur ejus vicaria negans, sequitur quidem aliquid, non tamen vi hujus vicariæ negantis, sed vi*

vere Minoris affirmantis. E. g. in hoc Syllogismo: Quod non est animal, non est homo. Lapis non est animal. Ergo Lapis non est homo. loco vere Minoris ponitur vicaria, quæ negans est: Ipsa autem vera Minor est hæc: Lapis est id quod non est animal, quæ affirmat, & sic in allato exemplo sequitur aliquid non vi vicariæ negantis, sed vi vere Minoris affirmantis. In Nota tertia scribitur: Videtur interdum in prima figura ex Minore exclusiva (quam ad virtualiter negantem referunt) sequi conclusio exclusiva, ut in hoc exemplo: O rationale est capax disciplinæ. Solus homo est rationalis. Ergo solus homo est capax disciplinæ. Verum hic Syllogismus non vi primæ sed vi secundæ figuræ concludit. Major enim ob terminos reciprocos potest simpliciter converti, quod si fit, Syllogismus actu est in secundæ figuræ. O egregiam formæ Syllogisticæ dijudicationem, quæ ut alter Proteus omnes fere formas recipere potest! Nonne eo modo vafer quidam adversarius varia effugia reperiet, si vel maxime ad Syllogismum in forma vitiosum juxta formæ regulas aliquid regefferim?

§. XVII.

Nolo hic omnia, quæ B. Bechmannus cum aliis adduxit, repetere & examinare, sed tamen liceat jam mihi probare, quod e Minore formaliter negante in prima figura aliquid accurate sequatur, hoc enim si obtinero, omnis cunctarum quoque Regularum vis & efficacia in fringetur. Et hoc palmarium argumentum contra necessitatem respondendi ad formam cum recte habeat Excellentiss. Dn. D. CHRISTIAN Werdling, Patronus atque Præceptor meus colendissimus, cum isti mentem meam de hac Dissertationis materia primum aperirem. Adduxit quoque Vir quidam Excellentissimus in Arte sua cogit. Cap. X. §. 11. aliquod argumentum, quod nostrum asseritum stabilire poterit. Postquam enim Regulæ de Minore affirmativa in prima figura mentionem injecerat, addit: *Sed quid desiderari potest in hoc Syllogismo: O. Homo est animal rationale. Leo non est homo. Ergo Leo non est animal rationale? Nonne illa ratio concludendi manifeste bona est, quæ subjectum & predicatum, quæ incerto tertio non conveniunt; inter se quoque pugnare contendit? Sed ais, mutemus paululum Syllogismum & absurditas conclusionis erit manifestæ: O Homo est animal. Leo non est homo. Ergo Leo non est ani-*

animal. Verum si terminus animalis in Conclusionē perinde sumitur, sicut suppositus fuit in Majore, nempe particulariter, tum conclusio est verissima, si autem aliter accipiatur, tum evadunt quatuor termini, quibus adeo, non negationi Minoris, absurditas Conclusionis est imputanda quæ observatio in omnibus exemplis, quæ hic objici possunt & solent, locum habet. Hactenus ille Addi potuisset meo quidem tenui iudicio, quod ego nolim istud argumentum omiſſa voce rationale assumi. Sed etiam ab adversa parte addi potuisset exceptio illa e Bechmanno supra allata, quod nempe hic loco veræ Minoris posita sit vicaria, & quod ipsa vera Minor hæc affirmans sit: *Leo est id, quod non est homo.* Et ad hanc ipsam exceptionem quoque respondebitur in iis, quæ ad ea quoque erunt repetenda, quorum Autor toties laudatus ulterius fecit mentionem. De Syllogismis enim propositionum infinitarum nullam litem esse opinatur, nam illos bonos esse, juxta vulgarem opinionem ipse quoque adstruit. V. g. in hoc argumento: Scripturæ est adhibenda fides, Traditio non est scriptura. Ergo traditioni non est adhibenda fides, alterius Artis cogitandi Autoris opinionem de Minore propositione evidentè negatiua deserit, & dicit, eam esse revera affirmationem negantis prædicati, nam plene ita se hunc Syllogismum habere scribit: Quicquid non est Scriptura, ei in negotio religionis fides non adhibenda. Traditio est id, quod non est Scriptura. Ergo, ei in negotio religionis non est adhibenda fides. Concedat autem mihi Vir Excellentissimus, ut ea, quæ par est, submissione dicam, Autorem artis cogitandi Majorem non negatiue sed affirmatiue proposuisse: *Credendum scripturæ est, sive, ut iste intellexit, voluit: Q. est Scriptura, illi est credendum.* Jam in Minore subsumit: *A. Traditio non est Scriptura.* Hæc omnium etiam vulgarium Logicorum confessio est negatiua. Et quod hæc ejus mens fuerit, patet ex exemplo 6, ab Autore artis cogitandi eodem cap. IX. allato: *Q. non habet partes, interire non potest per dissolutionem partium. Sed anima nostra non habet partes. Ergo anima nostra interire non potest per partium dissolutionem.* Sunt inquit, qui similibus Syllogismis utuntur ad ostendendum, non deberi generaliter & sine distinctione acceptari Logicum: illud axioma: *Ex puris negativis nihil concluditur, Sed non animadvertunt Minorem hujus similitumque Syllogis.*

gionorum sensu affirmativam esse, quia in illa medius terminus (qui subjicitur in Majori) predicatur. Jam vero subiectum non est id quod habet partes, sed id quod non habet partes: adeo ut sensus Minoris sit, Anima nostra est res, quæ non habet partes: quæ *Propositio affirmativa est, habens tamen predicatum negativum.* Verum & hæc de Minore ut vocantur in finita sententia intellectum nostrum in finitis erroribus obnoxium, aliquantum prodit. Nam quicquid Anonymus artis cogitandi Autor de Logicaltris dicat, nihilo tamen minus ejusmodi Syllogismi Minorem negativam retinebunt. Non sane ex sensu propositionum de earum negativa & affirmativa qualitate judicandum est, sed ex particula negantis positu atque connectione cum Enunciationis cujusdam subiecto aut predicato. Hoc ut ex communi Peripateticorum mente accurate intelligatur, ex Conradi Horneji Compend. dialect. huc transferre liceat, quomodo Enunciatio negativa ab infinita distingvatur. Negativa est, quando particula negans non ad subiectum, vel predicatum, sed copulam spectat. Ad copulam vero pertinet 1) quando proxime ante eam ponitur, ut: O. homo non est lapis. 2) quando præponitur signo seu toti propositioni, quæ signum habet. ut: Non omnis homo est doctus & 3) quando includitur signo ipsi: Nullus homo est lapis. Infinita est, quando particula negans vel ad subiectum vel ad predicatum pertinet. Ad subiectum vero, spectat, cum postponitur signo, ut: O. non doctus est rudis. Ad predicatum denique, cum postponitur copula, ut: Omne animal est non lapis. Si ergo in argumento allato Minor esset infinita, tunc particula negans in hoc positu deberet adesse: Quoddam, quod non est Traditio, est Scriptura. Vel finita loqui vellemus Traditio est non-Scriptura. Hæc autem Propositio: Traditio non est scriptura, permanet negativa; quia particula negans ad copulam pertinet, dum proxime ante eam ponitur. Non enim exinde Minor fiet infinita, quia particula negans ad subiectum Majoris pertinet, sed ideo juxta Logicos est infinita Minor propositio, quando particula negans ad *ipsum Minoris* subiectum spectat. Concedamus, quod ejusmodi Minor Propositio affirmet ea quæ a subiecto Majoris fuerunt proposita, & ita affirmabit seu potius confirmabit ipsam Majoris negationem, quod optime verbis

ne-

negativis fieri potest. Sane si ex sensu harum propositionum de earum negativa qualitate judicare vellemus, tunc nulla foret negans, omnes essent affirmantes. Eo quoque modo in argumento superius adducto Minor Propositio fieret affirmans, si ex Propositione illa: Leo non est homo, formarem hanc: Leo est id, quod non est homo. In sinu gaudebam, cum Magnif. DN. D. ITTIGIUS, Patronus atque Præceptor noster perpetuo de-nerandus, cui meliorem valetudinem et toto pectore apprecamur, in discursu de hac materia institutò, mihi ostenderet, B. D. Danhauerum eandem sententiam vindicasse. Scripsit enim in Tractatum de Syllogismò, ut vulgò dicitur infinitò, in quò demonstratur, hanc: Q. non audit verbum Dei, non est ex DEO. Judæus non audit verbum Dei. Erg. Judæus non est ex DEO esse ex puris negativis, nihilominus tamen in forma bonum. Ad hunc dissentientis aleggasse jam sufficit. Ut tamen appareat, Virum istum nostram quoque jam allatam resolutionem ultimam deciso suo approbasse, ep. 18. & 19. hæc verba huc transcribam: *Dices: Ex resolutione ad orationem vere logicam apparere Minorem affirmare. Nam hæc Minor ait:*

Omnis is, qui verbum Dei non audit, non est ex Deo.

Ergo Judæus non est ex Deo.

Respondetur: Non quaritur de hac resoluta, sed de illa non resoluta, Nam si affirmativa Propositio dicenda est, quæ in affirmativam est resolvable, tunc propositio extra controversiam negativa affirmabit. Neq; obstat ulterius, quod B. Bechmannus supra asseruerit Minorem ejusmodi negativam; Lapis non est homo in prima figura concludere vi illius affirmativæ: Lapis est id, quod non est homo; nam utraque propositio tam affirmativa quam negativa hic simili valore ob causam concludit, quia homo est animal, & quia id, quod non est animal, non est homo. Si aliquis hic exciperet, quod ita quidè aliquid sequatur vi materiæ, non autem vi formæ, tunc haberè quod volo; sufficeret enim mihi demonstrasse, quod optima & firmissima sæpe adsit conclusio, ejusque vera cum medio termino connexio, si vel maxime forma Syllogistica externa non sit observata. Quod prætere communes figurarum modi non sint omnino exceptione majores, & quod Conclusio non semper sequatur partè debiliorem, item quod in Syllogismo possint esse plures termini, quam

quam tres, ut & alia contra consuetas formæ Syllogisticæ regulas facientia invenies in subtilissima disputatione, quam Excellentissimus Dn. D. Andreas *Xhødiger* / Fautor noster honoratissimus de novis ratiocinandi adminiculis conscripsit, Conf. præcip. Cap. III §. XIV. XX. XXI. & XXII. Nos cum jam multa paucis obpenuriam temporis comprehendere cogamur, plura non addimus, nisi hoc: Quod potest commodius, atque solidius fieri per pauca, id non DEBET fieri per plura.

§. XIIX

Sed objectiones thesi nostræ obstantes etiam sunt removenda. Et in hac re breviter ita procedam ut prius e medio ea tollam, quæ nostræ in primis respondendi methodo obstaculo esse possunt; deinde autem ad illa quoque respondebo, quæ ex adversantium mente communem istum ad formam respondendi modum stabilire possunt. Contra meam respondendi rationem (α) sæpius mihi objectum fuit, quod tandem omnia quoque cum veteri ad formam Syllogisticam respiciente modo conveniant. v. g. Si ego ad hunc Syllogismum: Q. Lapsus est damnatus. Petrus est Lapsus. E. Petrus est damnatus, responderem: Negando Consequentiam: Si quidam lapsus est damnatus, sequitur, quod etiam Petrus lapsus sit damnatus; illamque responsionem ex eo fundamento deducerem: Quia a quodā ad omne non valet consequentia. Sed (dicunt) nonne hoc coincidit cū ista responsione, quæ ad formam communem Syllogisticam suppeditant: Major in prima figura non debet esse particularis sed universalis? Respondetur: Minime. Licet enim in sensu ipso tandem conveniant, tamen in modo ad istum sensum perveniendi multum discrepant. Juxta ultimum Modum cogor mentem meam primum ad Syllogismi figuram, deinde ad Modos Regulasque figurarum dirigere; juxta nostram methodum statim de rebus ipsis earumque accurata connexionem judicamus. Imo licet Hornejus loc. sup. cit. cum aliis ipsam consequentiam pro forma Syllogismi habeat, tamen nil aliud, quam consequentiam syllogisticam e regulari terminorum dispositione ortam intelligit; cum tamen nostra consequentia a solida rerum connexionem dependeat & ex ea sola dijudicetur.

§. XIX.

Id etiam (β) nonnunquam objectionis loco mihi fuit propositum,

E

tum,

tum, quod mihi non liceat pro lubitu argumentum adversarii mutare, sed quod teneat istud assumere. prout ab eo formatum est. Verum si illud vel maxime ita assumere possim, tamen istud ita assertare non cogor. Nam si adversario licitum est ad defendendas suas Figurarum & modorum regulas Reductionem quandam instituere (ceu Bechmannus quoque in Instit. Log. p. 435. fecit. cur non alteri ad illarum necessitatem & infallibilitatem destruendam idem esset concessum? Sive autem Reductio illa sit ad Syllogismum simplicem sive ad compositum, hoc unum idemque est. Licet enim nonnulli disputantes Syllogismo conditionali audito statim in dictatoria hæc verba prorumpant: *Odiumus Syllogismos incipientes a Si.* 3. quod aliquoties mihi obtigit, quando more consueto ob concisorem & fere solidiorem argumentationem ad ejusmodi Syllôgismos Sophismata adversariorum reduxi, nihilominus tamen ea nunquam a mea sententia me dimoveri passus sum, in illa adhuc persistens opinione, quod sine dubio ista vox originem suam a nimio formæ syllogisticæ amore traxerit, siquidem ad Syllogismos illos conditionales non ita commode Regulæ Figurarum atque Modorum applicari poterunt. Sed B. Jacobus Thomastus in processu disputandi erotematibus Logicis annexo p. 155. scribit: *Hypothetice quidvis ex quovis facile potest concludi. non item categorice: Ut, si quis ideo neget, Hominem esse animal rationale, quia non plures sint Planetæ, quam septem. (quod argumentandi genus Scholastici dicebant a baculo fieri ad angulum) egerrime quidem fiet hinc Syllogismus categoricus, sed hypotheticus nullo negotio. Si enim non sunt Planetæ plures, quam septem, sequitur, hominem non esse animal rationale Sed verum est prius. E & posterius. Connexum iterum facile quis probabit simili a baculo ad angulum argumentatione hypothetica. Quasi vero etiam ejusmodi absurda collectio non posset huic Syllogismo categorico nullo negotio includi: Q. dicit Planetas plures esse, quam septem, ille dicit, hominem non esse animal rationale Sic juxta hanc sententiam facillime posset hypothetice concludi: Si canis Tobix movit caudam, sequitur, quod Pontifex sit infallibile caput Ecclesiæ; verum quod etiam ejusmodi argumentatio a baculo ad angulum in Syllogismis categoricis procedat, supra e B. Scherzeri aurifodina patuit, e qua hunc Syllogismum adduximus: Q. S. Scriptura dicit, verum est.*

est. Canis Tobiae movit caudam. E. Pontifex est infallibile caput
Ecclesiae γ Objectionem de modo Syllogismum adversariorum ad
Enthymema quoddam tanquam imperfectum Syllogismum redu-
cendi; eo ipso jam solvi, dum supra §. 2. evici, eum perfectis o-
mnino esse annumerandum. (δ) Sicut quoque in §. IV. jam satis-
factum est illi objectioni, quod juxta nostrum respondendi mo-
dum sapissime ad conclusionem respondeatur. (ε) Et licet tandem
difficilius aliquantum responderetur. si semper ad rem ipsam re-
spiciendum, tamen sufficeret ad hoc regessisse, quod etiam multo
solidiora responsa exinde proficiscantur; quanquam & in respon-
sione ad formam rei ipsius accurata cognitio adesse debeat, nisi
absurde aliquando velim argumenti cujusdam vitiositatem osten-
dere, quod tamen veram thesin proponeret atq; defenderet.

§. XX.

Restat adhuc, ut thesin nostram defendamus contra ea, quae
ex adversariorum mente communem ad formam respondendi
modum fulcimento stabilire possunt. Inter ea objectamenta
ut praecipuum annotare potero, quod ea ratione cum rigido ad-
versario, responsionem ad formam audacter & importune ur-
gente, disputare nequeam. Quasi vero illi quoque non possem
ex argumentis jam allatis demonstrare, quod sine ratione hunc
inanem atq; incertum respondendi modum urgeat! Si haec ra-
tio valeret, tunc fane & B. D. Jacobus Andreæ in Colloquio
Mompelgartensi cum D. Theodoro Beza instituto non potuisset
disputare. Hic Beza non contentus fuit illa probatione
Majoris, quam D. Jacobus nudis Scripturae verbis ac sine
Syllogismo posuerat, sed respondit: *Proba per Syllogismum.*
Excepit D. Jacobus: *Scripturae S. dicta non indigent, ut probentur per*
Syllogismum, sed propter autoritatem divinam illis creditur. Regessit
Beza: *Fac Syllogismum:* D. Jacobus reposuit: *Hoc novum & omni-*
bus Scholis inauditum est, Scripturae testimonia per Syllogismum probari.
Beza suum repetiit coccysmum: *Fac. Syllogismum.* D. Jacobus
subjunxit: *Difficiliorum scripturae germana sententia non Syllogismo*
probanda, sed ex scriptura demonstranda est. (Conf. Aët. Colloq.
Mompelg. pag. 97. seq.) Hic D. Beza coactus fuit, responsionem su-
am suppeditare licet vel maxime D. Jacobus nullum Syllogismum,
cum inter eos convenerat, protulerit. Simili ratione poterimus

quoque adversarios nostros demonstrata præstantia nostræ methodi convincere, si vel maxime clamitent: Ad formam! Ad mirari atque imitari & hic debemus prudentiam gravissimorum & subtilissimorum Theologorum, & Philosophorum B. D. Jacobi Heilbrunneri & B. D. Ægidii Hunnii, qui Colloquio Ratisbonensi ut Collocutores summo cum fructu inter fuerunt. Quod exemplum ut perillustre jam præcipue urgebo, quo eo certius ea quoque objectio infringatur, a Theologis nostratibus in negotio cum adversariis ad formam Syllogisticam semper accurate responsa fuisset data.

§. XXI.

Provocabo jam ad *dia γεαφῆν* colloquii Ratisbonensis, a D. Davide Rungio nobis traditam, & quam mihi Bibliotheca Magna Dn. D. GOTTI, FRIDER. SELIGMANNI Mœcenatis Hospitis atque Præceptoris filiali obsequio colendi, per legendam præbuit. In hac *dia γεαφῆν* non tantum ostenditur, quod adversarii formam rigide de siderarint, sed & deducitur, quod nostrates eam nihilominus in responsionibus suis non obtervarint. Sub lit. C. 2. hæc Pontificiorum verba e scripto quodam recensentur: *Laß die Schüler aus der untersten Classe (En gravissime exalperatam contumeliam, qua nostros Gamaliele malitiose affecerunt) herfür kommen; wir wollen sie lebendig fangen. Wenn sie einen Syllogisum bringen / und sprechen werden / er sey in Bocardo so wollen wir ihnen eins an ein Ohr geben / und sprechen / er sey in Bocallo.* Apparet ex his, quantum præsidii hostes veritatis in hujusmodi scholastica dissertatione quæsierint, & quam recte B. Rungius porro sub lit. D. scripserit: *lesuita proram & puppim salutis in scholastica disputatione & sophisticis terminorum an bagibus positam habuerunt. Imitati hoc ipso veteres hereticos, de quibus Urbanus Papa in decretis 37. cap. omnem, ait omnem vim inventorum suorum in dialectica disputatione ponunt heretici, qua Philosophorum sententia definitur, non adstruendi vim habens, sed destruendi: sed non in dialectica complacuit Deo, Regnum enim Dei in simplicitate fidei est, non in contentione sermonis. Juxta literam F. B. Hunnium. Tanuerus, videus peti jugulum cause, inserturbar, subinde clamitans, Nihil ad rem, nihil ad rem.*

Do-

Dominus non observat formam: Nec prius continuit os impudens, quam illius petulantia a Principe Bavaria cōrcecerat. Eodem modo, postquam in Sess. XIII. B. Hunnius distinctionem quandam dederat, Tannerus interpellando dixit: Hoc in forma respondere? Hunnius regessit: distinguere est in forma respondere. Taunerus, ob locutus fuit: Non omnis distinctio est distinctio in forma. Hunnius respondet: Num ad formam sit, tuum in modum disputare, id vero ex universa antiquitate. Et praxi omnium Colloquiorum de religione, omniumque Conciliorum videre non possum. Quod attinet ad REM ipsam &c. Et licet Tannerus atque Hungerus imo ipse Serenissimus Dux Maximilianus responsionem ad formam expetierint, tamen nihil aliud tandem quam vera quædam & ex natura rei defuncta distinctio ad argumentum adversarii applicabatur. Sicuti quoque in Sessione XIV. ad argumentum Gretserianum: Ille est iudex absolutus omnium controversiarum, qui jam pro presentis statu, quando auditur, ultimam & absolutam sententiam clare & distincte fert in controversiis. Sed Ecclesia id facit. E. Ecclesia est absolutus Index omnium controversiarum B. Hunnius hæc reposuit; Possem respondere, esse Syllogismum in secunda figura affirmativum: Et proinde formam esse virosam. Quia vero non potissimum agitur de formalitatibus, sed quia RES nobis curæ esse debent, hinc nego Minorem. Perlegat modo aliquis cum cura colloquium hoc Ratisbonense, & videbit, quod Collocutores promiscue aut per Euthymemata & per Syllogismos conditionales concluderint, aut ad res ipsas negando, distinguendo, limitando & alio quodam modo res respiciente responsa sua direxerint, adeoque nostrum respondendi modum confirmarint, licet sapissime adversarii a rebus ad mera verba discursibus suis de forma Syllogistica institutis prolapsi fuerint, nostris tamen vestigia istorum nunquam prementibus.

§. XXII.

Patebit illud e διαγεαφῆ ista, ad quam in præcedenti § provocavi. Haud grave erit Lectori benevolo, ad majorem illustrationem & exornationem eorum, quæ dicta sunt, sequentia notatu dignissima verba ex ea utpote rariori scripto huc transferre: In rebus certe hostes veritatis nihil obtinuisse, neminem sana mente præditum, Et cum iudicio

haec ponderantem, affirmaturum esse arbitror. Verum quia multa in ipso colloquio mentio facta est formae, adversariis subinde quiritantibus nostros non disputare in forma, priusquam, ad ultimam relationis partem accedo, quasi corollarii loco aliquid de forma disputantium mihi dicendum. Hoc enim pro certo affirmare possum, saepissime ad versarius postulatum, ut nostri in forma responderent: Ideo faciebant ut suis persuaderent a nostris non observari legitimam disputandi formam, neve ad res ipsas, quas solide discussas animadvertent, respondere cogerentur; utque nostros isto quasi Gorgonis capite objecto, perturbarent. Quod igitur ad formam, quae a nostris allata inclusa fuerunt formae Syllogismi Categorici vel Hypo-thetici, aut inductioni: Id testabitur Protocollum. Secundo, solutiones ab adversariis datae, sunt a nostris confutatae vel ex textu Scripturae vel monstratae evidenter a ratione diversitatis, & falsitatis. Tertio prolatae quaestione aliqua, utili, inter nos & Pontificios controversa, nostri Theologi eam paulo pluribus explicabant. Quarto ad argumenta adversariorum responderunt nostri, vel negando alterutram praemissarum, vel distinguendo terminos propositionum, monstrando fallacias. Hic iterum intrepida mente ad Protocollum provoco, & ad omnes, qui toti Disputationi interfuerunt. Hac igitur forma nostri in disputando usi sunt quam consuetudini scholarum & praecipue logicis conformem esse certum est: Vicissim quam Jesuitae forma usi sint, vere & aperte explicabo, Primo argumenta etiam ipsi proposuerunt forma syllogistica. Secundo, solutiones reales ad nostra argumenta quales dederint, ex primo actu Colloquii perspicuum est. Neque de illis nunc loquor, sed de forma tantum. Proposito a nostris argumento, illi plerumque, respondebant, Nego consequentiam, Nulla addita ratione, qua monstrari solet, quare consequentia negetur. Id in scholis insolitum & per se absurdum est. Tertio, si non patebat rima elabendi, familiare erat & ipsis tergi versari, & sugillare modo hoc modo illud: Imprimis vero animadvertentes argumentum aliquod solide & recte quoad realia solutum esse; illi quasi in schola sibi cum pueris res esset, eandem solutionem perebant sibi dari in forma, ut nimirum animos auditorum abducerent a consideratione rerum, & nostros traducerent apud imperitos, quasi vera de disserendi methodo uti nescirent. Hinc toties iterata illa verba sine omni plane ratione: Responde in forma. Nihil ad formam, Nihil ad rem: DD. non observat formam: clare vident omnes, quod

quod hic Doctor non possit respondere ad formam: Videte omnes Domini auditores; hic tantus Doctor non potest respondere in forma: quaso te per timorem Dei, responde in forma: Docebo vos formam si vultis; Obtestor te per iudicium DEI, ut respondeas in forma: Docebo vos Dialecticam, si vultis aliquid a me discere. Tu D. Doctor te ipsum insamas, quod non observas formam: si formam & verum disputandi modum observares, saluus esse ipse non posses. Hac & multo plura formalia fuerunt Tanneri verba, pleraque passim in Protocollo consignata. Haud dubie verum aliqui nunc secum cogitant: Quae (malum) est ista forma Jesuitica? Monstrabo eam ipsius adversariis verbis ex sessionis quarta Protocollo descriptis: (Legatur ibid. p. 77. c.) Habetis exemplum formae Jesuiticae quam non, ad explicandam rem, sed ad involvendum Disputantem esse accommodatam, nemo non agnoscit. Hac forma fateor nostros usos nunquam fuisse neg, eam in Colloquiis Christi cum antagonistis, neg, in Apostolorum scriptis, neque in Conciliorum actis, neque in Patrum monumentis, neque in Colloquiis autoritate, Imperatoris Caroli quinti saepius in Germania habitis unquam fuisse usurpatam video. Neque erat consultum, par pari referre & proposita argumenta scholasticè secundum regulas Topicas vel apodicticas examinare: quod tanquam ad pulverem scholasticum spectans, suo loco nullo modo vituperatur: Sed in isto principum consensu & conflictu gravissimo, concernente principum fundamentum veritatis Christianae, neque necessè, neque honestum, neque utile erat, scholasticam ejusmodi contentionem de forma logica instituire: Alio qui non fuissent defuturi ex nostris, qui insolentiam ferocientis istius Ellbu, Deo juvante, solide hac in parte potuissent retundere.

§. XXIII.

Totum hunc licet prolixioribus verbis conceptum discursum referre placuit, ut eo facilius reliquas quoque objectiones pro necessitate ad formam respondendi afferri solitas, solvere queamus. Ex his adhuc unam adducere lubet, quod scilicet hac respondendi methodo per condescensum veritatis hostes tanquam e proprio armamentario devincere possimus. Et statim (paucis ut me expediam) regero: (a.) Propterea non statim hæc methodus esset necessaria, sed tantum utilis. Verum (&) hæc quoque utilis fat parva erit, si observaverimus, arma hæc non esse ita comparata, ut ipsis adversarium nostrum convincere atque prosternere valeamus. Quando vitium in forma ei monstratum est, quid rigidus ad verfarium faciet? Sane ideo non tacebit, sed aut vitium in forma, ipsi offensum exculare imo defendere conabitur, aut

facil-

facillime reductione & vel solorum vocum mutatione quadam adhibita aliam argumento formam induet. Provoco hic iterum ad D. Gretserum, qui in Colloqv. Ratisb. Sess. XIV. §. ab init. nullatenus siluit, licet B. Hunnius ei vitium in forma aperte commissum objecerit. Ita enim respondet: *Posses quidem ostendere, cum Syllogismum non esse vitiosum, sed quia res placent, ad eas progredior &c.* Certesi hic B. Hunnius vitium in forma pluribus verbis Gretsero exprobrasset, sine dubio variis modis Gretserus illud excusasset & sic disputantes a rebus ad verba pervenissent. Imo si tandem de vitio illo Logico fuisset convictus, num propterea adversarius fuisset devictus? Minime. Nihilominus tandem ad rem ipsam rursus progressum instituisse. Et annon satius fuisset, interea temporis errore in realibus demonstrato, plenam victoriam, aut saltem internam convictionem ab adversario reportasse?

§. XXII.

Sed cum temporis atque charta angustia mihi necessitatem finiendi imponant, hinc, ne quoque prolixitas mea Lectori adium afferat, pedem hic figo. Epilogi tamen loco liceat mihi, ad ea ablegare quae Clariss. Weisus in doctrina sua Logice Lib. II. Cap. IX. §. VI. accurate observavit. Postquam annotaverat, non debere necessario ad Sophismata removenda speciales regulas suppeditari, siquidem omnino cuncta juxta communes Regulas Syllogisticas ad formam & materiam spectantes rite examinari possint, (uti & illis secundum nostrum respondendi modum plane & solide satisfacere possumus) Inter alia argutam aliquam & aculeatam Responsonem ad pungens quoddam Sophisma asserit. Aliam ego disputandi rationem a faventibus Dominis opponentibus expecto & quam lubentissime polliceor. Sicut, enim excell. Dn. L. CHRISTIANUS LUDOVICI, Patronus, Hospes atque Praeceptor noster multum Honorandus, in Compendio suo Logico lectionibus publicis consecrato Recentissimorum quoque dialecticorum melemata non plane omisit, ne tritium illud occineretur: Non nisi antiquata Logicorum placita in eo tradis, sicut etiam in nostram respondendi methodum juxta Part. III. Tract. I. §. XI, in discursu privato saepius placidis tamen verbis attigit, ita & hujusmodi discursus publicos circa hanc materiam a cunctis Dn. Oppositoris expectamus atque expetimus. Solius autem summi Numinis auxilio cuncta ad scribendum, hanc conclusionem ite formare poterio; Ergo

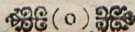
SOLI DEO GLORIA.

COROLLARIA.

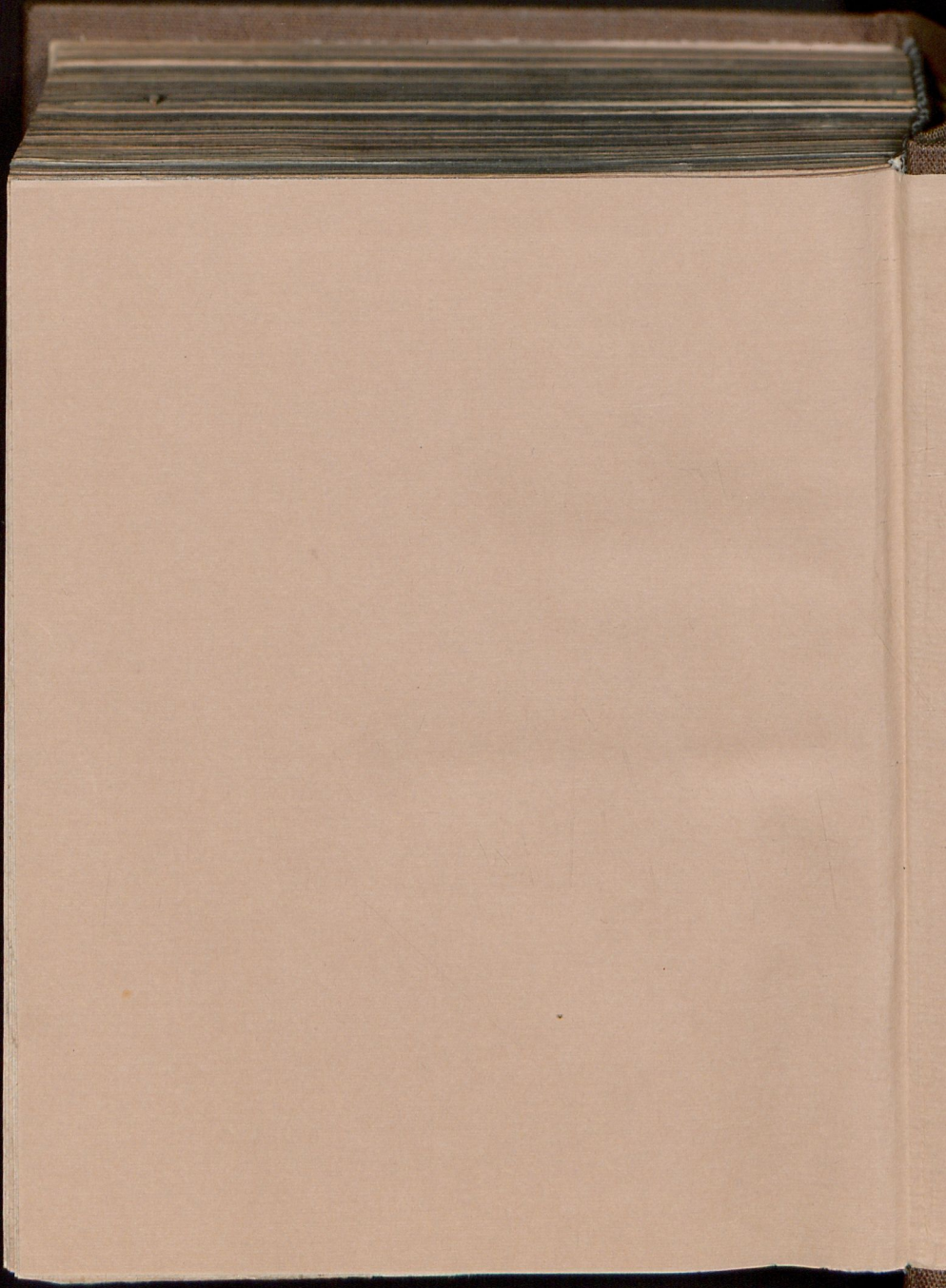
- I. Necessario ad formam Syllogismi semper est respondendum.
- II. Pessimam formam hi Syllogismi (Ananias mentitus est Spir. S. E. Spiritus S. est Deus: item: Qui satisfecit irae Dei, is nos perfecte redemit. At solus Christus satisfecit irae Dei, E. solus Christus nos perfecte redemit) non accipient, per ea, quae contra eos adduxit Cornel. Martin, in Anal. Log. p. 107 & p. 132.
- III. Juxta nova literaria Maris Balthici & septentrion, Mens. Decemb. 1698. p. 222. preparata Dn. M. Ehre Gott Dasiel. Colbergii fata nobis cum ingenii factum denegarunt, quem meditata fuerat sub hoc Titulo: Regnum tenebrarum ex Aristotelice Philosophiae (innuit precul dubio Scholasticam) & Theologiae mixtura enatum.

Erratum:

In §. III. init. hic desideratur verborum fluxus: Vera itaque ET VULGARIS ET NOSTRI Syllogismi natura brevissimis ostensa, jam erit perspicendum, quidnam per syllogismi SUI formam, &c.

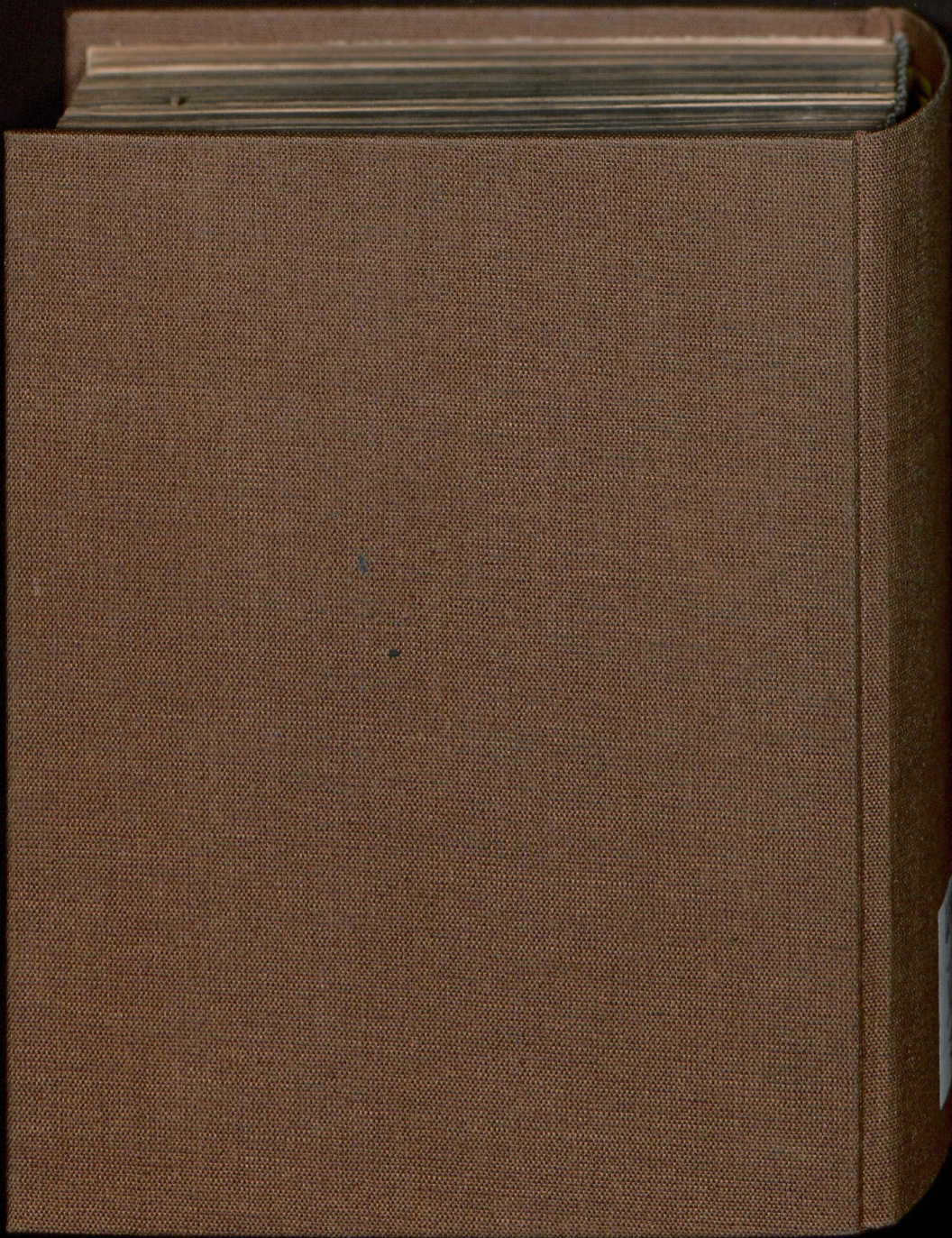
Ung. VI 73

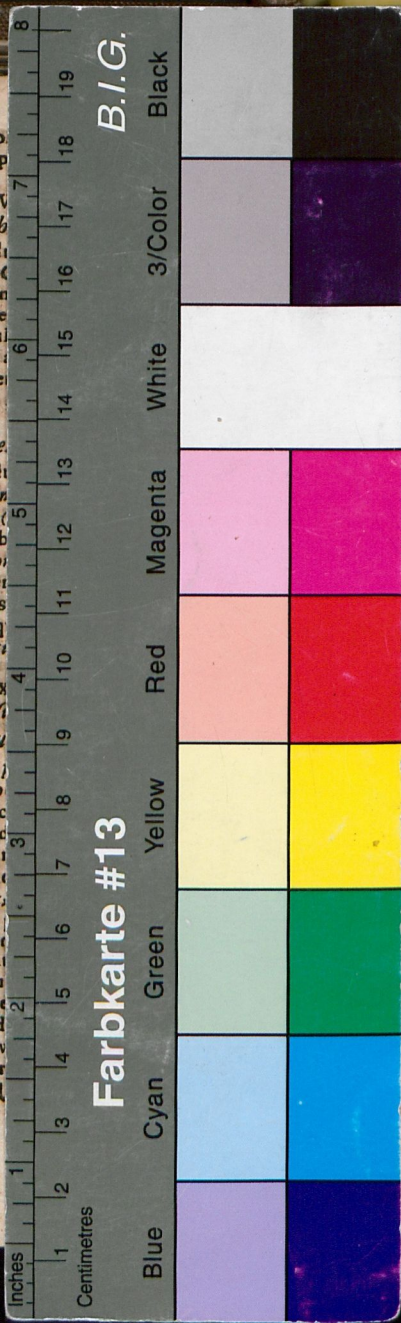
ULB Halle

3

004 108 515

AD
SYLLOGISMUM
IN
FORMA RESPON-
DENDI NECESSITAS

Indultu benevolō
INCLYTÆ FACULTATIS PHILOSOPHICÆ
In Academia Lipsiensi

d. XX. Febr. Anno M, DCCVI.

ad examen revocata

PRÆSIDE
M. HERM. JOACHIMO

Bahn /

Grabov. Mecklenb. SS. Th. Cand,

Et

RESPONDENTE
PETRO ARNOLDO MERINGIO,

Tremonia Vestphalo,

Philof. & SS. Theol. Cult.

LIPSIAE,

Literis BRANDENBURGERIANIS.